



Právo v době pandemické II

V dubnu loňského roku jsem na stránkách tohoto magazínu kriticky hodnotila, jak se legislativa pokoušela různými formami reagovat na pandemickou situaci a jak jen vytvářela a prohlubovala právní chaos. Už tehdy, v době, kdy ještě dobrovolníci šli roušky a zásobovali jimi napřed sousedy a potom i nemocnice, jsem se obávala, že k nevysvětlitelným, měnícím se a těžko pochopitelným opatřením nebudou mít občané důvěru. A že tam, kde občan nemá důvěru v právo, jej stát jen těžko donutí, aby se právem řídil.

Uplynulo více než půl roku, a chaos v opatřeních se nezměnil. Predikovatelná opatření nazvaná PES se měnila jak v Pyšné princeznu (opakovane se slibovalo, odvolávalo, odvolávalo odvolání a slibovalo slíbené), až přišla občanská iniciativa CHCÍPL PES... Jarní měsíce loňského roku (a koneckonců i současný zájem o vakcinaci) přitom ukazují, že Češi nejsou lhostejní ke zdraví svých sousedů a svých blízkých. Respekt k pandemickým opatřením vychází přitom ze stejné podstaty jako obecný respekt k právu. Nejvyšším cílem zákonodárce by mělo být dobrovolné dodržování právních předpisů v občanské společnosti, protože občané budou tyto předpisy ctít jako správné, rozumné a spravedlivé. Druhou, podstatně horší cestou, je respekt k právu z obavy před hroící citelnou sankcí. Pak je sice právo dodržováno, ale občanská

společnost si jej neváží – a naopak adoruje ty, kdo se přes hrozbu sankce odváží právo porušovat. Pokud pak stát za právo vydává chaotický koktejl opakovaně měněných předpisů, jejichž dodržování si ani neumí vynutit, pak – slovy zmíněné občanské iniciativy – chcípne právo.

Pandemická opatření této vlády jsou jasným příkladem toho, jak se „to“ (rozuměj právo) nemá dělat. Turbulence při jejich vytváření a změnách současně ukázala, jak by vypadala tvorba práva, pokud by nenarážela na „žvanírnu“ v Poslanecké sněmovně a pak znovu v Senátu. Jak snadno a jak často by se měnily zákony, pokud by to mohla zvládnout jen vláda nebo dokonce ministerstvo. Jsem vděčná za to, že žijeme v parlamentní demokracii a že o zákonech se musí rozhodovat v Parlamentu a ne ve vládních kuloárech. A že v Poslanecké sněmovně i Senátu jsou právníci, kteří chápou, jak by měla vypadat tvorba práva. A že se do legislativního procesu svými připomínkami může zapojit i Česká advokátní komora. I tak je to složité – to koneckonců dokazují i loňské vánoční tanečky kolem daňového „balíčku“. Nejde jen o to, že se zákonu říká „balíček“ (byly ty Vánoce, mohlo se říkat i „dáreček“), ale o legislativní proces – napřed vláda schválila návrh změn daňových předpisů, pak se měnil na základě pozměňovacího poslaneckého návrhu, který dal předseda vlády (sic!), protože mu vládní

návrh nevyhovoval, pak se schválilo více poslaneckých pozměňovacích návrhů, než se mělo, takže předseda vlády žádal Senát, aby „chyby“ Poslanecké sněmovny napravil, a když už to skoro všechno dobře dopadlo, tak zákon vetoval prezident, nebo vlastně nevetoval... Opravdu si může někdo myslet, že po takovýchto kotrmelcích bude mít veřejnost v právo důvěru?

Přes to všechno, do nového roku vstupujeme s nadějí... že pandemie skončí, že se zase budeme scházet s přáteli, že v tom, abychom si zašli na večeři nebo do divadla, nám bude bránit jen naše lenost, že se veřejnosti vrátí důvěra v právo a že si bude vážit svých právníků... a dost. To by už byla pohádka.

Ať je náš nový rok pokud možno zase „normální“, to bude úplně stačit. ●

JUDr. Monika Novotná,
partner, advokát,
Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.,
místopředsedkyně představenstva
České advokátní komory

Rödl & Partner